

Deklaracja w sprawie skutków prawnych wyroku Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Komstroy i wspólnego rozumienia braku zastosowania art. 26 Traktatu Karty Energetycznej jako podstawy dla wewnętrznych postępowań arbitrażowych

ZŁOŻONA PRZEZ PRZEDSTAWICIELI RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I UNII EUROPEJSKIEJ W DNIU 26 CZERWCA 2024 R.

MAJĄC NA UWADZE Traktat Karty Energetycznej, podpisany w Lizbonie dnia 17 grudnia 1994 r. (Dz.U. L 380 z 31.12.1994, s. 24) i zatwierdzony w imieniu Wspólnot Europejskich decyzją Rady i Komisji (98/181/WE, EWWiS, Euratom) z dnia 23 września 1997 r. (Dz.U. L 69 z 9.3.1998, s. 1), jak i jego możliwe późniejsze zmiany („Traktat Karty Energetycznej”),

MAJĄC NA UWADZE normy międzynarodowego prawa zwyczajowego skodyfikowane w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów,

BIORĄC POD UWAGĘ, że członkowie Regionalnej Organizacji Integracji Gospodarczej w rozumieniu art. 1 pkt 3 Traktatu Karty Energetycznej wyrażają niniejszym wspólne rozumienie wykładni i stosowania traktatu w ich relacjach *inter se*,

PRZYPOMINAJĄC, że wystąpienie z Traktatu Karty Energetycznej nie wpływa na status jako członka Regionalnej Organizacji Integracji Gospodarczej Strony, która jest sygnatariuszem niniejszej Deklaracji i która wystąpiła, ani nie wyłącza interesu w wyrażaniu wspólnego rozumienia wykładni i stosowania tego Traktatu tak długo, jak może on wywierać skutki prawne w odniesieniu do tego członka, a w szczególności w odniesieniu do art. 47 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej,

MAJĄC NA UWADZE Traktat o Unii Europejskiej (TUE), Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom) oraz ogólne zasady prawa Unii Europejskiej i Euratomu,

BIORĄC POD UWAGĘ, że znajdujące się w niniejszej Deklaracji odniesienia do Unii Europejskiej należy rozumieć również jako odniesienia do jej poprzedniczki, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, a następnie Wspólnoty Europejskiej, dopóki Wspólnota Europejska nie została zastąpiona przez Unię Europejską,

PRZYPOMINAJĄC, że zgodnie z orzecznictwem Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej (kwestia Jaworzyny (granica polsko-czechosłowacka), opinia doradcza [1923], Seria B STSM nr 8, s. 37) oraz Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (zastrzeżenia do Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, opinia doradcza, [1951] Raporty MTS, 15, 20) prawo do dokonywania wykładni autorytatywnej normy prawnej należy do stron umowy międzynarodowej w odniesieniu do tej umowy,

PRZYPOMINAJĄC, że państwa członkowskie Unii Europejskiej przyznały Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) prawo do dokonywania wykładni autorytatywnej prawa Unii i Euratomu, jak wyjaśnił TSUE w wyroku z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie C-459/03 Komisja przeciwko Irlandii (Mox Plant) (ECLI:EU:C:2006:345, pkt 129–137), w którym orzekł on, że wyłączna kompetencja do wykładni i stosowania prawa Unii i Euratomu obejmuje wykładnię i stosowanie umów międzynarodowych, których stronami są Unia Europejska, Euratom i państwa członkowskie, w stosunkach między dwoma państwami członkowskimi albo Unią Europejską lub Euratomem a państwem członkowskim,

PRZYPOMINAJĄC, że zgodnie z art. 344 TFUE i art. 193 traktatu Euratom, państwa członkowskie Unii Europejskiej nie mają prawa poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania TUE, TFUE i traktatu Euratom procedurze rozstrzygnięcia innej niż w nich przewidziana,

PRZYPOMINAJĄC, że w wyroku z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie C-284/16 Achmea (ECLI:EU:C:2018:158) TSUE orzekł, że art. 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie postanowieniu umowy międzynarodowej zawartej między państwami członkowskimi, wedle którego inwestor z jednego z tych państw członkowskich może, w przypadku sporu dotyczącego inwestycji w drugim państwie członkowskim, wszcząć postępowanie przeciwko temu drugiemu państwu członkowskiemu przed sądem polubownym, którego kompetencję państwo to zobowiązało się uznać,

PRZYPOMINAJĄC niezmiennie powtarzane stanowisko Unii Europejskiej, zgodnie z którym Traktat Karty Energetycznej nie miał mieć zastosowania w stosunkach wewnątrzunijnych oraz że nie było i nie mogło być intencją Unii Europejskiej, Euratomu i ich państw członkowskich, aby Traktat Karty Energetycznej tworzył jakiegokolwiek zobowiązania między nimi, ponieważ był negocjowany jako instrument zewnętrznej polityki energetycznej Unii Europejskiej w celu ustanowienia ram współpracy energetycznej z państwami trzecimi, podczas gdy wewnętrzna polityka energetyczna Unii składa się ze złożonego systemu zasad mających na celu stworzenie rynku wewnętrznego w obszarze energii, który to system reguluje wyłącznie stosunki między państwami członkowskimi,

PRZYPOMINAJĄC, że w wyroku z dnia 2 września 2021 r. w sprawie C-741/19 Komstroy (ECLI:EU:C:2021:655, pkt 66), potwierdzonym w opinii 1/20 (ECLI:EU:C:2022:485, pkt 47), TSUE orzekł, że art. 26 ust. 2 lit. c) Traktatu Karty Energetycznej należy interpretować w ten sposób, iż nie ma on zastosowania do sporów między państwem członkowskim a inwestorem z innego państwa członkowskiego w przedmiocie inwestycji dokonanej przez tego inwestora w pierwszym państwie członkowskim,

PRZYPOMINAJĄC, że jako wykładnia dokonana przez właściwy sąd i odzwierciedlająca ogólną zasadę prawa międzynarodowego publicznego, wykładnia Traktatu Karty Energetycznej zawarta w wyroku w sprawie Komstroy ma zastosowanie od momentu zatwierdzenia Traktatu Karty Energetycznej przez Unię Europejską, Euratom i ich państwa członkowskie,

BIORĄC POD UWAGĘ, że art. 267 i 344 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni art. 26 Traktatu Karty Energetycznej, która umożliwia rozstrzygnięcie sporów między inwestorem z jednego państwa członkowskiego Unii Europejskiej a innym państwem członkowskim Unii Europejskiej, Unią Europejską lub Euratomem przed trybunałem arbitrażowym (wewnątrzunijne postępowanie arbitrażowe),

BIORĄC w każdym razie POD UWAGĘ, że w przypadku gdy sporów nie można rozstrzygnąć polubownie, strona może, jak zawsze, zdecydować się na przedłożenie, zgodnie z prawem krajowym, sporów między państwem członkowskim (lub w zależności od przypadku Unią Europejską lub Euratomem) a inwestorem z innego państwa członkowskiego do rozstrzygnięcia przez właściwe sądy lub trybunały administracyjne, co jest zagwarantowane w ogólnych zasadach prawa i w poszanowaniu praw podstawowych zapisanych między innymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej,

PODZIELAJĄC wspólne rozumienie wyrażone w niniejszej Deklaracji, że w rezultacie klauzula taka jak art. 26 Traktatu Karty Energetycznej nie mogła w przeszłości i nie może obecnie ani w przyszłości służyć jako podstawa prawna dla postępowań arbitrażowych wszczętych przez inwestora z jednego państwa członkowskiego dotyczących inwestycji w innym państwie członkowskim,

PRZYPOMINAJĄC deklarację nr 17 załączoną do aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony, w której to deklaracji przypomniano, że Traktaty i prawo przyjęte przez Unię na podstawie Traktatów mają pierwszeństwo przed prawem państw członkowskich oraz że zasada pierwszeństwa stanowi normę kolizyjną we wzajemnych stosunkach,

PRZYPOMINAJĄC w związku z tym, że w celu rozwiązania wszelkich kolizji norm umowa międzynarodowa zawarta przez państwa członkowskie Unii Europejskiej na podstawie prawa międzynarodowego może mieć zastosowanie w stosunkach wewnątrzunijnych jedynie w zakresie, w jakim jej postanowienia są zgodne z Traktatami UE,

BIORĄC POD UWAGĘ, że w wyniku braku zastosowania art. 26 Traktatu Karty Energetycznej jako podstawy prawnej dla wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych, również art. 47 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej nie może dotyczyć i nie miał dotyczyć takich postępowań,

BIORĄC POD UWAGĘ, że w wyniku braku zastosowania art. 26 Traktatu Karty Energetycznej jako podstawy prawnej wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych, w przypadku gdy toczy się wewnątrzunijne postępowanie arbitrażowe, sygnatariusze niniejszej Deklaracji, których dotyczy to postępowanie, zarówno jako pozwany, jak i jako państwo pochodzenia inwestora, powinny ze sobą współpracować w celu zapewnienia, aby dany trybunał arbitrażowy został powiadomiony o istnieniu niniejszej Deklaracji, co pozwoli na wyciągnięcie odpowiedniego wniosku o braku jurysdykcji trybunału arbitrażowego,

BIORĄC ponadto POD UWAGĘ, że nie należy rejestrować żadnych nowych wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych,

ZGADZAJĄC SIĘ, że w przypadku gdy mimo wszystko zostanie złożone zawiadomienie o arbitrażu, sygnatariusze, których dotyczy to postępowanie, zarówno jako pozwany, jak i jako państwo pochodzenia inwestora, powinni ze sobą współpracować w celu zapewnienia, aby dany trybunał arbitrażowy został powiadomiony o istnieniu niniejszej Deklaracji, co pozwoli na wyciągnięcie odpowiedniego wniosku, że art. 26 Traktatu Karty Energetycznej nie może służyć jako podstawa prawna takiego postępowania,

BIORĄC jednak POD UWAGĘ, że nie należy kwestionować ugód i orzeczeń arbitrażowych w wewnątrzunijnych postępowaniach arbitrażowych dotyczących inwestycji, których to ugód i orzeczeń nie można już unieważnić ani uchylić i które zostały dobrowolnie wykonane lub ostatecznie wyegzekwowane,

UBOLEWAJĄC, że orzeczenia arbitrażowe były już wydawane, są nadal wydawane i mogą nadal być wydawane w sposób sprzeczny z zasadami Unii Europejskiej i Euratomu, w tym zasadami wyrażonymi w wykładniach TSUE, przez trybunały arbitrażowe w wewnątrzunijnych postępowaniach arbitrażowych wszczętych na podstawie art. 26 Traktatu Karty Energetycznej,

UBOLEWAJĄC ponadto, że takie orzeczenia arbitrażowe są przedmiotem postępowań egzekucyjnych, w tym w państwach trzecich, że w toczących się wewnątrzunijnych postępowaniach arbitrażowych rzekomo opartych na art. 26 Traktatu Karty Energetycznej trybunały arbitrażowe nie zrzekają się właściwości i jurysdykcji, oraz że instytucje arbitrażowe nadal rejestrują nowe postępowania arbitrażowe i nie odrzucają ich jako oczywiście niedopuszczalnych z uwagi na brak zgody na poddanie się arbitrażowi,

BIORĄC ZATEM POD UWAGĘ, że konieczne jest wyraźne i jednoznaczne przypomnienie spójnego stanowiska Unii Europejskiej i jej państw członkowskich w drodze instrumentu potwierdzającego wspólne rozumienie w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej, zgodnie z wykładnią TSUE, w zakresie, w jakim dotyczy on wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych,

BIORĄC POD UWAGĘ, że zgodnie z wyrokiem Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 5 lutego 1970 r. w sprawie Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgia przeciwko Hiszpanii) (Raporty MTS 1970, s. 3, pkt 33 i 35) oraz jak wyjaśnił TSUE w wyroku w sprawie Komstroy, niektóre postanowienia Traktatu Karty Energetycznej mają regulować stosunki dwustronne,

BIORĄC ZATEM POD UWAGĘ, że taki instrument dotyczy wyłącznie stosunków dwustronnych między – odpowiednio – Unią Europejską i ich państwami członkowskimi, a co za tym idzie – między inwestorami z tych Umawiających się Stron Traktatu Karty Energetycznej, oraz że w związku z tym niniejsza Deklaracja wpływa wyłącznie na strony, które podlegają zasadom Unii Europejskiej i Euratomu jako Regionalnej Organizacji Integracji Gospodarczej w rozumieniu art. 1 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej, i nie wpływa na korzystanie przez pozostałe strony Traktatu Karty Energetycznej z ich praw wynikających z tego traktatu ani na wykonywanie ich zobowiązań,

PRZYPOMINAJĄC, że Unia Europejska i Euratom oraz ich państwa członkowskie poinformowały pozostałe umawiające się strony Traktatu Karty Energetycznej o zamiarze zawarcia porozumienia w sprawie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej,

BIORĄC POD UWAGĘ, że w ten sposób i zgodnie z ich zobowiązaniami prawnymi wynikającymi z prawa UE i Euratomu, ale bez uszczerbku dla ich prawa do dochodzenia roszczeń, jakie uznają za stosowne w odniesieniu do kosztów poniesionych przez nich jako pozwanych w związku z wewnątrzunijnymi postępowaniami arbitrażowymi, Unia Europejska, Euratom i ich państwa członkowskie zapewniają w ten sposób pełne i skuteczne wykonanie wyroku w sprawie Komstroy, niewykonalność istniejących orzeczeń, spoczywający na trybunałach arbitrażowych obowiązek natychmiastowego zakończenia wszelkich toczących się wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych oraz zobowiązanie instytucji arbitrażowych do nierejestrowania żadnych przyszłych wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych, zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami na podstawie art. 36 ust. 3 konwencji ICSID i art. 12 regulaminu arbitrażowego SCC, a trybunałów arbitrażowych – do stwierdzenia, że jakiegokolwiek wewnątrzunijne postępowanie arbitrażowe nie ma podstawy prawnej,

ROZUMIEJĄC, że niniejsza Deklaracja obejmuje postępowania arbitrażowe w sporach między investorem a państwem, w których Unia Europejska lub jej państwa członkowskie uczestniczą jako strony sporów wewnątrzunijnych na podstawie art. 26 Traktatu Karty Energetycznej na mocy dowolnej konwencji arbitrażowej lub regulaminu arbitrażowego, w tym Konwencji o rozstrzyganiu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw („konwencja ICSID”) i regulaminu arbitrażowego ICSID, regulaminu arbitrażowego Instytutu Arbitrażowego Sztokholmskiej Izby Handlowej (SCC), regulaminu arbitrażowego Komisji Narodów Zjednoczonych do spraw Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL) i arbitrażu *ad hoc*,

BIORĄC POD UWAGĘ, że w następstwie niniejszej Deklaracji jej sygnatariusze zamierzają sformalizować swoje wspólne rozumienie za pomocą wielostronnego traktatu, którego tekst został wynegocjowany i paraflowany przez sygnatariuszy niniejszej Deklaracji w celu zaznaczenia, że jest stabilny, oraz zamierzają dołożyć wszelkich starań, aby złożyć w odpowiednim czasie swoje dokumenty ratyfikacyjne lub dokumenty zatwierdzenia lub przyjęcia tego traktatu,

MAJĄC NA UWADZE, że postanowienia niniejszej Deklaracji pozostają bez uszczerbku dla możliwości wniesienia sprawy do TSUE przez Komisję Europejską lub dowolne państwo członkowskie na podstawie art. 258, 259 i 260 TFUE,

W ZWIĄZKU Z POWYŻSZYM UNIA EUROPEJSKA I JEJ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE (ZWANE DALEJ „SYGNATARIUSZAMI”)

OŚWIADCZAJĄ, ŻE PODZIELAJĄ NASTĘPUJĄCE WSPÓLNE ROZUMIENIE BRAKU ZASTOSOWANIA ART. 26 TRAKTATU KARTY ENERGETYCZNEJ JAKO PODSTAWY DLA WEWNĄTRZUNIJNYCH POSTĘPOWAŃ ARBITRAŻOWYCH:

1. Sygnatariusze potwierdzają niniejszym, dla większej pewności, że dzielają wspólne rozumienie wykładni i stosowania Traktatu Karty Energetycznej, zgodnie z którym to rozumieniem art. 26 tego traktatu nie może i nigdy nie mógł posłużyć jako podstawa prawna dla wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych.

To wspólne rozumienie opiera się na następujących elementach prawa Unii:

- i. wykładni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którą art. 26 Traktatu Karty Energetycznej nie ma zastosowania i nigdy nie powinien być stosowany jako podstawa dla wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych; oraz
 - ii. nadrzędności prawa Unii, przypomnianej w deklaracji nr 17 załączonej do aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony, jako zasadzie prawa międzynarodowego regulującej kolizję norm w ich wzajemnych stosunkach, skutkującej tym, że w każdym przypadku art. 26 Traktatu Karty Energetycznej nie ma i nie mógł mieć zastosowania jako podstawa dla wewnątrzunijnych postępowań arbitrażowych.
2. Dla większej pewności sygnatariusze potwierdzają swoje wspólne rozumienie co do tego, że ze względu na brak podstawy prawnej dla wewnątrzunijnego postępowania arbitrażowego na podstawie art. 26 Traktatu Karty Energetycznej art. 47 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej nie może ani nie mógł obejmować takich postępowań. W związku z tym art. 47 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej nie mógł wywołać żadnych skutków prawnych w stosunkach wewnątrzunijnych, gdy sygnatariusz wystąpił z Traktatu Karty Energetycznej przed złożeniem niniejszej Deklaracji, ani też nie wywoła żadnych skutków prawnych w stosunkach wewnątrzunijnych, jeżeli sygnatariusz wystąpi z Traktatu Karty Energetycznej w późniejszym terminie.

3. **Dla większej pewności sygnatariusze oświadczają, że zgodnie ze wspólnym rozumieniem wyrażonym w ust. 1 i 2, i bez uszczerbku dla tego rozumienia, art. 26 Traktatu Karty Energetycznej nie stosuje się jako podstawa dla wewnętrznych postępowań arbitrażowych oraz że w tym względzie art. 47 ust. 3 Traktatu Karty Energetycznej nie wywoła skutków prawnych w stosunkach wewnętrznych.**
4. **Ust. 1–3 pozostają bez uszczerbku dla wykładni i stosowania innych postanowień Traktatu Karty Energetycznej w zakresie, w jakim dotyczą one stosunków wewnętrznych.**

Sporządzono w Brukseli w jednym egzemplarzu w języku angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim

w dniu 26 czerwca 2024 r.
